

Мачача Т. С.

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу технологічної освіти

Інститут педагогіки

Національної академії педагогічних наук України

м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ІНТЕГРОВАНОМУ КУРСІ «ПРОЄКТУВАННЯ ВИРОБІВ В ЕТНОСТИЛІ» ДЛЯ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ

Сучасний світ – це реальність, яка ще десятиліття тому не існувала навіть у довгострокових прогнозах. Навряд чи й зараз можна спрогнозувати стан суспільства та техногенного середовища, що так швидко змінюється, навіть на найближчі десять років.

Назвемо основні глобалізаційні процеси, які вже докорінно змінили світ: створення загальнодоступного Інтернету зумовило створення суцільного інформаційного поля планети («склеєння людського досвіду»); інформація стає всезагальною умовою розвитку й виходить на перший план, не заперечуючи матеріального виробництва; розвиток промислових технологічних революцій на основі проєктно-технологічної організаційної культури, цифрових платформ; інтеграція світової економіки; виникнення планетарної соціальності – ООН, ЮНЕСКО, Всесвітній банк тощо; уніфікація масової культури, способу життя; розвиток непомірних споживацьких тенденцій; виявлення межі практичної діяльності – зруйновано ідею безконечного використання ресурсів; масштабні екологічні катастрофи; небезпека аварій сучасної техніки зрівнялась із небезпекою масштабних війн тощо [3].

Очевидно, що від процесів глобалізації неможливо відгородитися. Вони несуть людству імовірні блага і серйозні загрози. Однією із серйозних загроз є втрата ідентичності. Прагнення нашої держави посісти гідне місце в світовому співтоваристві, її повноцінне входження в світову культуру можливе за умови приєднання до світової дискусії, критичного осмислення і долучення до глобалізаційних процесів, а також за умови розвитку потенціалу власної, дуже старої і високорозвинутої культури, пошуку шляхів до гармонізації суспільного життя. Якщо ми, громадяни держави, все українське суспільство, не створимо сильної культурної традиції, то будемо слабкі, нецікаві та беззахисні в сучасному світі, будемо неспроможні брати участь у світовому діалозі.

На думку видатних філософів, глобалізація як процес формування всесвітньої історії не стосується національних культур – людство буде залишатися «етнічним Архіпелагом» [1; 2; 4]. Глобалізується інформація, економіка, шоу-бізнес, масова культура, але не національна культура.

Національна культура робить народ самобутнім суб'єктом світової історії. Зумовлює розвиток та єднання спільноти людей на досвіді минулих

поколінь. Є підґрунтям для оновлення й регулювання сучасного життя, реалізації творчої діяльності кожної особистості, а відтак і розвитку суспільства. Вона потребує творчих зусиль її носіїв, творення нового продукту для добра і користі, опираючись на набутий віками потенціал.

Саме тому національне спрямування змісту технологічної освітньої галузі є одним із пріоритетних завдань. Інтегрований курс технологічного профілю навчання «Проектування виробів в етностилі», який має гриф МОН України, покликаний, з *одного боку*, здійснювати трансформацію національних і загальнолюдських цінностей соціокультурного досвіду сфери виробництва в особистісний досвід учнів, з *іншого* – виявляти споріднену діяльність, забезпечувати гідне професійне життя в умовах сучасного виробництва, розвивавати готовність і здатність долучитися до творення виробничої культури власного народу, держави на основі етнокультурних, національних традицій.

Розвиток в учнів відчуття ідентичності, причетності до власної самостійної культури через відтворення і творення виробів в етностилі сприяє пробудженню в них національних інтересів, прагнення пошуку і віднаходження власного освітнього та професійного шляху в умовах, що постійно змінюються.

Зосереджена в етнокультурних традиціях, декоративно-ужитковому мистецтві інформація є джерелом пізнання себе, історії, культури й світогляду власного народу, підґрунтям для відтворення і творення духовних цінностей у перетворювальній (ідеальній і практичній) проектно-технологічній діяльності, розвитку хисту й смаку людини. Це є сприятливий простір, благодатний ґрунт для реалізації потенціалу творчої діяльності.

Очікується, що учні, які здобуватимуть сучасну технологічну освіту, зокрема під час оволодіння змістом інтегрованого курсу «Проектування виробів в етностилі» ефективно долучатимуться до соціально-економічного, виробничого життя країни, будуть мобільними, конкурентоспроможними, готовими і здатними ініціювати розвиток тих сфер виробничої діяльності, в яких братимуть участь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюба І. М З криниці літ: тритомовик. К.: Обереги: Гелікон, 2001. (Сер. «Укр. модерна л-ра»). Т. II. 848 с.
2. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. К., 2003. 239 с.
3. Мачача Т., Сидоренко В. Проектно-технологічна культура як соціокультурна та педагогічна проблема. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2009. С. 30-34.
4. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток старшокласників: праця як основа життєдіяльності та поступу. *Технології інтеграції змісту освіти*: зб. наук. праць всеукраїнського круглого столу, 12 березня 2018 р., Полтава. – 2018. – № 10. – С. 98–108.

5. Соловьев В. С. Философские начала цельного знания. Т. 2. – М.: «Мысль», 1988. – С. 140-288. (Сочинения в 2-х т.)

6. Юрженко В. В. Культуровідповідність і фрактальність як методологічні принципи визначення змісту й структури освітньої галузі «Технологія» для основної школи. *Проблеми трудової і професійної підготовки: наук.-метод. зб./кол. авт.; відповід. редактор і укладач В. В. Стешенко.* Слов'янськ: СДПУ, 2009. Вип. 14. С. 3-9.

Попова М. Я.

вчитель української мови та літератури

Одеська загальноосвітня школа № 92 I-III ступенів

Одеської міської ради в Одеській області

м. Одеса, Україна

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕТНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Усі види мовленнєвої діяльності відіграють значну роль в оволодінні лексикою, проте більшість дослідників сходяться на думці, що тексти, особливо письмові, виконують домінуючу роль в цьому процесі та стверджують, що в зв'язному тексті існує набагато більше можливостей побачити слово в релевантному контексті в поєднанні з іншими лексичними одиницями, а також у складі лексичних полів.

Різні аспекти лексико-граматичної компетентності порушують у своїх працях такі вчені: С. Амеліна, Т. Горохова, М. Грудок-Костюшко, А. Котловський, М. Пентилюк, О. Полінок, Н. Яремчук та ін.

Під лексико-граматичною компетентністю ми розуміємо вміння адекватно й доречно, практично користуватися семантикою слова в конкретній ситуації, враховуючи та узгоджуючи граматичні категорії.

Для ефективного засвоєння лексичного матеріалу при формуванні лексико-граматичної компетентності ми пропонуємо використовувати інтерактивне навчання, яке передбачає інтерактивні технології.

Існує безліч підходів щодо визначення поняття «інтерактивні технології навчання». Аналіз методичної літератури засвідчив, що дуже часто поняття «активне» та «інтерактивне» навчання науковці (Л. Зарецька, Н. Суворова та ін.) розглядають як одне спільне; Л. Пироженко – як різновид активного, який має свої закономірності та особливості. Деякі вчені (Л. Дичківська, О. Пометун та ін.) протилежної думки, вони розрізняють зазначені поняття, пояснюючи інтерактивність як здатність до взаємодії, перебування в режимі бесіди, діалогу, дії [1; 2].

Враховуючи лінгвістичне тлумачення поняття в іншомовних словниках, де *interactive* – той, який взаємодіє, впливає один на одного, ми згодні з